

กฎระเบียบน่ารู้...ก่อนเข้าไปลงทุนในคาซัคสถาน

คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย รองจากจีน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่คาซัคสถานได้ทยอยเปิดเสรีภาคการลงทุน รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบภายในประเทศให้มีความโปร่งใสและคล่องตัวมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ซึ่งคาซัคสถานมีแผนจะเข้าเป็นสมาชิกภายในปี 2550 อีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากทรัพยากรธรรมชาติในประเทศที่ยังอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะทรัพยากรด้านพลังงาน ทำให้คาซัคสถานเป็นแหล่งดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศมากเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาคเอเชียกลาง หรือราว 80% ของมูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคเอเชียกลางทั้งหมด โดยธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในคาซัคสถานมากที่สุด คือ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ รองลงมา ได้แก่ แร่ธาตุ และอุตสาหกรรมหนักอื่น ๆ อสังหาริมทรัพย์ การผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภค การคมนาคมขนส่ง ไฟฟ้าและประปา การก่อสร้าง บริการทางการเงิน ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากสหรัฐฯ รองลงมา ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ แคนาดา และจีน ตามลำดับ สำหรับนักลงทุนจากประเทศไทยยังเข้าไปลงทุนในคาซัคสถานน้อยมาก ส่วนหนึ่งเนื่องจากระยะทางที่ค่อนข้างห่างไกลและข้อจำกัดด้านข้อมูล กฎระเบียบน่ารู้เบื้องต้นก่อนเข้าไปลงทุนในคาซัคสถาน มีสาระสำคัญ ดังนี้

- **หน่วยงานที่ดูแลด้านการลงทุน**

- **Kazakhstan Investment Promotion Center (KazInvest)** จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2543 เป็นหน่วยงานอิสระ ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนในคาซัคสถาน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบการลงทุน ระบบภาษี รวมถึงอนุมัติการลงทุนแก่นักลงทุนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถแนะนำผู้ร่วมทุน และแหล่งเงินทุนในคาซัคสถานให้แก่ผู้ที่ต้องการเข้าไปลงทุนในคาซัคสถานด้วย

- **The Foreign Investment Council (FIC)** เป็นหน่วยงานของรัฐบาล ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและนักลงทุนต่างชาติ โดยจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลแก่นักลงทุน รวมทั้งติดตามผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อกิจกรรมการลงทุนในประเทศ

- **สัดส่วนการลงทุนของต่างชาติ**

รัฐบาลคาซัคสถานอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนในกิจการเกือบทุกประเภท รวมถึงกิจการแปรรูปรัฐวิสาหกิจทุกโครงการได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตาม ยังมีการจำกัดสัดส่วนการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในกิจการบางประเภท อาทิ

- การก่อสร้าง การสื่อสารและโทรคมนาคม นักลงทุนต่างชาติลงทุนได้ไม่เกิน 49%
- ธุรกิจธนาคาร นักลงทุนต่างชาติลงทุนได้ไม่เกิน 25% ของมูลค่าเงินลงทุนรวมในระบบธนาคารทั้งหมด
- ธุรกิจประกัน นักลงทุนต่างชาติลงทุนได้ไม่เกิน 50% ของมูลค่าเงินลงทุนรวมในธุรกิจประกันชีวิตทั้งหมด สำหรับธุรกิจประกันภัยอื่น ๆ ลงทุนได้ไม่เกิน 25% ของมูลค่าเงินลงทุนรวม

- **สิทธิพิเศษด้านการลงทุน**

- **Investment Concessions** ภายใต้ Law on Investment ของคาซัคสถาน กำหนดให้นักลงทุนสามารถขอรับสิทธิพิเศษด้านการลงทุนได้ อาทิ ยกเว้นภาษีทรัพย์สินและภาษีที่ดิน ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล

(Corporate Income Tax) สูงสุด 10 ปี ส่วนภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจะได้รับการลดหย่อนสูงสุด 5 ปี นอกจากนี้ ยังยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีนำเข้าสินค้าหรือวัตถุดิบที่ไม่สามารถจัดหาได้ในราชอาณาจักร หรือหากจัดหาได้ก็ไม่ตรงตามมาตรฐาน เป็นเวลา 1 ปี หรือสูงสุด 5 ปี ทั้งนี้ กิจการที่จะได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวมีคุณสมบัติ ดังนี้

- เป็นกิจการที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ (Priority Economic Sectors) ได้แก่ เกษตรกรรม การผลิตอาหาร เสื้อผ้า กระดาษและสิ่งพิมพ์ ภาคการผลิตที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากแร่ธาตุ เครื่องจักรและอุปกรณ์ เคมีภัณฑ์ การสื่อสารและคมนาคม การก่อสร้าง การศึกษา สุขภาพ การท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบันเทิง การพัฒนาระบบสาธารณสุข (อาทิ ไฟฟ้า และประปา) การวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ และการขนส่ง
- เป็นกิจการที่มีการลงทุนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีการผลิตที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งมีการต่อยอดเทคโนโลยี และมีการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการผลิต

ทั้งนี้ ในการขอรับสิทธิพิเศษต้องมีการแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เช่น เอกสารทางการเงิน เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต และระบบการจัดการองค์กร ฯลฯ

➤ **Special Concession** คาช้คสถานได้ให้สิทธิพิเศษสำหรับการลงทุนในกิจการที่ไม่ใช่กิจการที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เพิ่มเติม อาทิ

- กิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมเกี่ยวกับปิโตรเลียม ที่มีการจดทะเบียนยื่นเสียภาษีครั้งแรกในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2547 - 31 ธันวาคม 2550 จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 5 ปี หรืออาจมากกว่า 10 ปี หากมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยมีเงื่อนไขว่ารายได้ของกิจการไม่น้อยกว่า 90% ต้องมาจากการดำเนินกิจการในคาช้คสถานเท่านั้น
- กิจการที่ขายสินค้าที่ผลิตขึ้นเอง รวมถึงสินค้าที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานการผลิตและก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 จะได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล 30% สำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นเอง และลดหย่อนเพิ่มขึ้นอีก 50% สำหรับสินค้าที่มีกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากล หรือ ได้รับ ISO 9000 และ ISO 14000 ในการจัดการระบบการผลิตและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีเงื่อนไขว่ารายได้ของกิจการไม่น้อยกว่า 90% ต้องมาจากการดำเนินกิจการในคาช้คสถาน นอกจากนี้ มูลค่าเพิ่มของสินค้าต้องมีสัดส่วนไม่น้อยกว่า 40% เป็นต้น

• **การคุ้มครองการลงทุน**

บุคคลหรือนิติบุคคลที่เข้ามาลงทุนในคาช้คสถานอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะได้รับการคุ้มครองการลงทุนจากรัฐบาลคาช้คสถานภายใต้ Law on Investment (2003) ของคาช้คสถานในกรณีต่าง ๆ อาทิ กรณีที่มีการยึดกิจการเป็นของรัฐ นักลงทุนจะได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายเต็มจำนวน ยกเว้น การควบรวมกิจการ นักลงทุนจะได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าตลาดของสินทรัพย์ของกิจการเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีการรับประกันสัญญาการลงทุน (Investment Contract Guarantees) ที่นักลงทุนได้ทำไว้กับรัฐบาล ยกเว้น กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากเหตุผลด้านความมั่นคงของชาติ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยของประชาชน อย่างไรก็ตาม การรับประกันสัญญาการลงทุนดังกล่าวไม่ได้ให้ความคุ้มครองเต็มจำนวน

- **การครอบครองที่ดินและสิ่งก่อสร้าง**

ภายใต้กฎหมาย Land Code (2003) ไม่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพย์สินกรรมชาติในคาซัคสถาน แต่อนุญาตให้เช่าที่ดินได้สูงสุด 5 ปี สำหรับการลงทุนทั่วไป และสูงสุด 10 ปี สำหรับการลงทุนในภาคเกษตรกรรม ทั้งนี้ นักลงทุนต่างชาติสามารถครอบครองที่ดินเพื่อทำเกษตรกรรมได้ในกรณีที่เป็นความร่วมมือกับชาวคาซัคสถาน (Kazakhstan-registered Joint Venture)

- **เขตเศรษฐกิจพิเศษ**

รัฐบาลคาซัคสถานได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones : SEZs) แห่งแรกขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2539 โดยนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในเขต SEZs เหล่านี้ จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี อาทิ ได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุดถึง 100% (ขึ้นอยู่กับประเภทกิจการและวัตถุประสงค์ของเขต SEZs ที่ธุรกิจนั้นตั้งอยู่) ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน ภาษีนำเข้า ฯลฯ รวมถึงสิทธิประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อาทิ เก็บค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่ต่ำกว่านอกเขต SEZs ฯลฯ ทั้งนี้ การลงทุนที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่ง ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 4 แห่ง ดังนี้

1. *Astana-zhana Kala* ตั้งอยู่บนพื้นที่ราว 1,566 เฮกตาร์ บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำ Ishim ในกรุง Astana เมืองหลวงของคาซัคสถาน ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งพัฒนาและรองรับการขยายตัวของเมืองหลวงใหม่ (กรุง Astana เป็นเมืองหลวงใหม่ของคาซัคสถาน โดยย้ายมาจากเมือง Almaty เมื่อเดือนธันวาคม 2540) ด้วยการเน้นส่งเสริมการลงทุนที่เกี่ยวกับการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงที่อยู่อาศัย โดยการให้สิทธิประโยชน์จะสิ้นสุดลงในปี 2553

2. *Aktau Seaport* จัดตั้งเมื่อปี 2546 ตั้งอยู่บนพื้นที่ราว 227 เฮกตาร์ บริเวณชายฝั่งทะเลแคสเปียนในเมือง Aktau ทางตะวันตกของประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งพัฒนาท่าเรือ Aktau Seaport ให้เป็น “Western Gate” ของคาซัคสถาน ด้วยการสนับสนุนการลงทุนก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ บริเวณท่าเรือ ซึ่งจะทำให้การขนส่งสินค้าสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้มีการลงทุนผลิตเคมีภัณฑ์ ยางและพลาสติก ผลิตภัณฑ์โลหะสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์ที่มีโซ่โลหะอื่น ๆ และการถลุงโลหะ โดยการให้สิทธิประโยชน์จะสิ้นสุดลงในปี 2550

3. *Information Technology Park* จัดตั้งเมื่อเดือนตุลาคม 2546 บนพื้นที่ราว 340 เฮกตาร์ ในเมือง Almaty ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศ ด้วยการสนับสนุนการลงทุนในกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อาทิ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ รวมถึงผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีต่าง ๆ โดยการให้สิทธิประโยชน์จะสิ้นสุดลงในปี 2556

4. *Ontustik* จัดตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2548 บนพื้นที่ราว 200 เฮกตาร์ บริเวณชานเมือง Shymkent ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจทางตอนใต้ของคาซัคสถาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่ทางภาคใต้ของประเทศให้เป็นศูนย์กลางการผลิตสิ่งทอที่สำคัญแห่งแรกของประเทศ ด้วยการเน้นส่งเสริมการลงทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ 11 ประเภท อาทิ การผลิตเส้นด้ายทุกชนิด โดยเฉพาะด้ายที่ทำจากฝ้าย การทอผ้า การย้อมผ้า การผลิตสิ่งทอสำเร็จรูป ฯลฯ โดยการให้สิทธิประโยชน์จะสิ้นสุดลงในปี 2558

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

มกราคม 2550